

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce: **V. B.**, zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 59 Az 792/2003 - 32 ze dne 28. 4. 2004,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Plzni, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1206/LE-B02-B02-2003 ze dne 9. 12. 2003. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovateli udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“ nebo „ZA“). Zároveň žalovaný rozhodl, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle § 91 ZA. Soud po přezkoumání uvedeného rozhodnutí z hlediska uplatněných námitek dospěl k závěru o nedůvodnosti žaloby. Poukázal na skutečnost, že stěžovatel jako důvody žádosti o azyl ve správním řízení uvedl především příbuzenské spory, pramenící z rozdílného náboženského

vyznání, ekonomické a rodinné důvody a potřebu legalizovat pobyt v ČR. Stěžovatel tak podle soudu ani nenaznačil existenci důvodů, pro něž by bylo možno udělit azyl podle § 12 ZA nebo jež by byl příčinou existence překážky vycestování ve smyslu § 91 ZA. Vzhledem k tomu, že na udělení tzv. humanitárního azylu podle § 14 ZA neexistuje právní nárok a jeho udělení je věcí správního uvážení žalovaného, a rovněž s ohledem na skutečnost, že stěžovatel o udělení tohoto typu azylu výslovně nežádal, považoval soud způsob, jakým se žalovaný v napadeném rozhodnutí vypořádal s možností jeho udělení, za dostatečný. Podle soudu pouze v případě, je-li o humanitární azyl žádáno, je soud oprávněn, a to pouze k námitce žalobce, zabývat se otázkou, zda správní orgán možnost udělení humanitárního azylu zvážil a zda si ke své úvaze opatřil dostatek podkladů. I tak však může zkoumat jen procesní aspekty věci. Absence podpisu oprávněné osoby na vyhotovení rozhodnutí, jež bylo stěžovateli doručeno, představuje vadu správního řízení; vzhledem k tomu, že ve správním spise je založen originál rozhodnutí podepsaný vlastnoručně nepochybně oprávněnou osobou, je zřejmé, že toto rozhodnutí bylo projevem vůle žalovaného, a proto se jedná o porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které samo o sobě nemohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Krajský soud tedy nezjistil důvodnost žádného z žalobních důvodů, a proto žalobu v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu v celém rozsahu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem, a sice zda je možno na jeho případ vztáhnout § 12, § 13 odst. 1,2 a § 14 ZA. Stěžovatel se ve své domovské zemi dostal do potíží pro své římsko-katolické vyznání, kdy byl napadán svými spoluobčany a zejména rodinou jeho manželky, která je pravoslavného vyznání. Právě tato část rodiny vyvíjela na stěžovatele tlak, a to i za pomoci státních orgánů, aby dosáhla anulace jejich sňatku. Stěžovatel sice uznává, že persekuce ze strany soukromých osob není důvodem pro udělení azylu, poukazuje však na to, že státní orgány nebyly schopny stěžovateli poskytnout dostatečnou ochranu, a proto jím popsané skutečnosti lze považovat za jistý druh persekuce ze strany státu. Neposkytnutí ochrany před trestněprávním jednáním jiných osob lze podle stěžovatele přiřadit pod důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) ZA, neboť stěžovatel je jiné víry, než majoritní společnost, pro což je pronásledován, a toto domovský stát toleruje. V této souvislosti poukazuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, z něž dovozuje, že tam, kde obyvatelstvo páchá diskriminační nebo jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, popř. nejsou schopny zajistit účinnou ochranu. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného stavu nebylo možno ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný podle stěžovatele nerespektoval jeho situaci, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když krajský soud tuto skutečnost nechal zcela bez povšimnutí. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v tom, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Stěžovatel je přesvědčen, že krajský soud měl přezkoumat správní rozhodnutí a řízení z hlediska dodržení procesních předpisů. Žalovaný se měl porušení procesních pravidel dopustit minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Stěžovatel shledává rovněž rozpor rozhodnutí s § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Nesouhlasí ani se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Soud přehlíží, že stěžovatel nepovažuje svůj návrat

do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Na Ukrajině mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Po zjištění státních orgánů, že požádal v České republice o azyl, bude stěžovatel podroben persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatel se tedy domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování, kterými se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývaly. S ohledem na uvedené důvody stěžovatel navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť potřebuje být nadále přítomen v České republice, aby mohl uplatňovat svá procesní práva u soudu.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žádost o udělení azylu byla stěžovatelem podána dne 20. 10. 2003 a pohovory k žádosti o udělení azylu na území České republiky byly se stěžovatelem provedeny dne 23. 10. 2003 a 5. 12. 2003. Pohovory na žádost stěžovatele proběhly v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnice. V žádosti o azyl stěžovatel jako její důvod označil skutečnost, že má na Ukrajině problémy s rodiči, a to ze své i manželčiny strany, kteří nechtějí, aby spolu žili. Navíc nemají kde bydlet. Důvodem, proč je chtějí rozloučit, je náboženství. Jedna rodina jsou katolíci, druhá pravoslavní. O azyl stěžovatel požádal rovněž proto, aby mohl zůstat s rodinou, jeho dítě chodí v ČR do školy. V rámci pohovoru pak stěžovatel uvedl, že z Ukrajiny odešel v dubnu 2003. Popsal rovněž své potíže s rodiči jeho i své ženy, kteří je od jejich svatby přemlouvali, že spolu nemohou žít z náboženských důvodů. Naléhali na ně, ať se rozejdou, a to i po narození jejich dcery, jeho manželku dokonce jeden příbuzný napadl fyzicky. Stěžovatel v rámci pohovoru potvrdil, že se na Ukrajině neúčastnil politického života, že nikdy neměl problémy se státními orgány, úřady, policií či armádou. Jediné jeho potíže byly s rodinou a byly způsobeny rozdílným náboženstvím – rodičům se například nelíbilo, že každý člen rodiny dochází do jiného kostela, nebo že o Velikonocích nosili posvěcovat vejce do obou kostelů. Do ČR přijel legálně, měl vízum na jeden měsíc, poté zde žil a pracoval nelegálně. V říjnu 2003 byl stěžovatel při kontrole dokladů zadržen cizineckou policií a odvezen do ZZC B., kde požádal o azyl, aby mohl zůstat s rodinou. Dříve o azyl nežádal, neboť o možnosti jeho udělení nevěděl. Na Ukrajinu by se nevrátil za žádných okolností, nikoho a nic tam totiž nemá.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni z hlediska naplnění důvodů uplatněných v kasační stížnosti, tj. důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 12 ZA se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 6 ZA se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání rozhodnutí žalovaného jakož i správního spisu vztahujícího se ke správnímu řízení, jež rozhodnutí předcházelo, dospěl k závěru, že žalovaný

nepochybil, když rozhodl o neudělení azylu stěžovateli pro nesplnění důvodů podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 ZA. Žalovaný si pro takové rozhodnutí zajistil dostatek důkazů, které správně vyhodnotil. V dané věci je podle Nejvyššího správního soudu nezbytné vyjít předně z toho, že tvrzení stěžovatele v průběhu správního řízení nebylo možno podřadit pod žádný z důvodů uvedených v § 12 ZA. Nejvyšší správní soud ze správního spisu, a to zejména z tvrzení samotného stěžovatele, naopak zjistil, že bezprostředním důvodem jeho odchodu z vlasti a žádosti o azyl byly problémy s rodinnými příslušníky stěžovatele a jeho manželky, tedy soukromými osobami mimo státní struktury, které byly způsobeny odlišným náboženským vyznáním obou manželů. Z § 2 odst. 6 ZA vyplývá, že jednání soukromých osob mimo státní struktury lze považovat za pronásledování ve smyslu azylového zákona tehdy, je-li možno toto jednání státu připsat v tom smyslu, že je státem podporováno či trpěno nebo že stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Vzhledem k čistě osobní povaze problémů stěžovatele tento o ochraně ze strany státních institucí k tomu povolaných ani neuvažoval, když lze důvodně předpokládat, že státní orgány o problémech stěžovatele vůbec nevěděly. Ostatně i kdyby tomu tak bylo, není zřejmé, že by potíže tak, jak byly stěžovatelem ve správním řízení popsány, vůbec bylo vzhledem k jejich povaze a intenzitě možno kvalifikovat jako pronásledování. Problémy tak, jak je stěžovatel ve správním řízení popsal, jsou sice z lidského hlediska politováníhodné a nepochybně mohou snížit kvalitu života jednotlivců, a to zejména v případě společností méně sekulárních, než je např. Česká republika, nejsou však bez dalšího azylově relevantními. Negativní chování soukromých osob – rodinných příslušníků - vůči stěžovateli nelze tedy přičítat státu. Na daném závěru nemění nic ani tvrzení stěžovatele, že instituce povolané k jeho ochraně mu nebyly schopny poskytnout ochranu, resp. že rodiny stěžovatele a jeho manželky vykonávaly uvedený nátlak i s jejich pomocí, popř. že tento nátlak dosahoval intenzity trestné činnosti. K těmto tvrzením, jež jsou stěžovatelem použita poprvé až v kasační stížnosti a která zde nejsou žádným způsobem dále rozvedena, nemohl soud s odkazem na § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlídnout. Stěžovatel ve správním řízení uvedl, že nebyl politicky aktivní a že nikdy neměl jiné potíže, než výše uvedené, a to ani s jakýmkoli státním orgánem. Stěžovatel tak ve správním řízení nejen netvrdil, že je pronásledován nebo že má důvodné obavy z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 ZA, nýbrž netvrdil ani to, že by byl vůbec pronásledován ve smyslu § 2 odst. 6 ZA. Za takových okolností však mohl žalovaný učinit rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) ZA. Tím spíše byly po uplynutí lhůty podle § 16 odst. 2 ZA dány podmínky pro vydání žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného o tom, že se stěžovateli azyl podle § 12 ZA neuděluje.

Rovněž ostatní výroky obsažené ve výrokové části rozhodnutí žalovaného neshledal Nejvyšší správní soud nezákonnými, neboť skutečnosti, jež by mohly vést k udělení azylu za účelem sloučení rodiny nebo z humanitárních důvodů, nebyly stěžovatelem ve správním řízení tvrzeny, ani nevyplynuly z podkladů, jež si pro své rozhodnutí žalovaný opatřil. Stejný závěr se pak uplatní i pro rozhodnutí o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 ZA, neboť ze správního spisu lze zjistit, že hlavním důvodem obavy stěžovatele z návratu do země původu jsou výše uvedené potíže se soukromými osobami, popř. skutečnost, že na Ukrajině nic a nikoho nemá. Z informací, které měl žalovaný v průběhu správního řízení k dispozici, nevyplyvá, že by u stěžovatele byla splněna buď jediná z překážek vycestování ve smyslu cit. ustanovení. Závěr rozhodnutí žalovaného i krajského soudu, jež vycházela z těchto řádně získaných a dostatečných podkladů pro rozhodnutí, je tak podle zjištění Nejvyššího správního soudu správný. K tvrzení stěžovatele, že jeho návrat do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie není bezpečný a že po zjištění státních orgánů, že požádal v České republice o azyl, bude podroben persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany státních orgánů, Nejvyšší správní soud přihlídnout nemohl, neboť tyto skutečnosti byly uplatněny

poprvé až v kasační stížnosti, tedy poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. K takovým skutečnostem Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží. Ze stejného důvodu nelze v kasační stížnosti účinně namítat, že se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí těmito skutečnostmi nezabývaly.

Pouze pro úplnost a nad rámec posouzení námitek stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že přezkum rozhodnutí o neudělení azylu podle § 14 ZA není omezen pouze na přezkum procesního postupu žalovaného, resp. dodržení pravidel spravedlivého procesu, jak nesprávně uvádí krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí. Výrok o neudělení azylu podle § 14 ZA je výsledkem správního uvážení žalovaného; i to podléhá přezkumu správních soudů, i když pouze v tom smyslu, že správní soud je povinen přezkoumat, zda správní orgán správního uvážení nezneužil nebo nepřekročil jeho meze (§ 78 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). V daném případě však Nejvyšší správní soud shledal, že žalovaný při zvažování udělení humanitárního azylu vycházel z osobní situace stěžovatele zjištěné ve správním řízení, jakož i z poměrů v zemi jeho státní příslušnosti, o kterých získal informaci mj. ze zpráv o situaci na Ukrajině uvedených v rozhodnutí a obsažených ve správním spise, a po zhodnocení těchto informací se rozhodl humanitární azyl neudělit. Takový postup považuje Nejvyšší správní soud za zákonný a žádným způsobem nepřekračující meze volné úvahy správního orgánu, která je v § 14 ZA připuštěna.

Pokud jde o stížní důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., jeho naplnění stěžovatel spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a nerespektoval jeho situaci, kdy měl omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje na svou konstantní judikaturu (např. rozsudek č. j. 2 Azs 27/2003 - 59 ze dne 20. 11. 2003), podle níž má správní orgán povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. pouze tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán rozhodnutí dle § 12 ZA; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle § 32 správního řádu má totiž správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Stěžovatel však v daném případě nejen nepředložil důkazy prokazující své pronásledování v zemi původu, nýbrž takové důkazy ani neoznačil a existenci pronásledování ve smyslu azylového zákona ani netvrdil, přičemž v tom mu postavení žadatele o udělení azylu žádným způsobem nebránilo. Za takových okolností nebylo shledáno naplnění obecně formulovaného důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť Nejvyšší správní soud zjistil, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vyšel, měla oporu ve spisu, a proto nebylo zrušení takového rozhodnutí krajským soudem na místě.

Dále stěžovatel dovozuje existenci důvodu podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť soud se podle jeho názoru řádně nevypořádal s otázkou, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Nejvyšší správní soud předně poukazuje, že námitka porušení § 47 odst. 3 správního řádu není v kasační stížnosti žádným způsobem blíže specifikována. Po zjištění, že v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je uvedeno, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí o neudělení azylu a o neexistenci překážky vycestování, jaké úvahy byly při hodnocení důkazů vedeny a na základě kterých právních předpisů bylo rozhodováno, neshledal soud tuto námitku stěžovatele důvodnou. Vzhledem k tomu,

že žalovaný správní orgán ve správním řízení provedl podle zjištění soudu dostatečným způsobem dokazování, jehož výsledky se promítly do odůvodnění správního rozhodnutí, není zřejmé, jakého pochybení se měl krajský soud dopustit. Z kasační stížnosti napadeného rozsudku lze naopak zjistit, že se krajský soud procesním postupem žalovaného ve správním řízení zabýval, a to i s ohledem k obecně uplatněným žalobním námitkám, avšak procesní vady správního řízení nezjistil. Ostatně stěžovatel žádnou konkrétní procesní vadu nenamítá ani v kasační stížnosti. Míra podrobnosti posouzení správnosti procesního postupu žalovaného ze strany krajského soudu podle Nejvyššího správního soudu v daném případě nutně musela odpovídat povaze a míře konkrétnosti odpovídajících námitek stěžovatele, jenž v žalobě uváděl námitky pouze formou odkazů na jednotlivá ustanovení správního řádu, která měla být podle jeho názoru porušena. To však neznamená, že by takové posouzení nebylo ze strany krajského soudu uskutečněno nebo že by provedené posouzení bylo neadekvátní. Z uvedených důvodů nebyla Nejvyšším správním soudem shledána ani existence důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé a rovněž s přihlédnutím k § 78b odst. 1 ZA, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížností.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu